

Med Fører, for folk og fedreland

Taler

Torbjørn Eggen

Sted

Trøndelagstevnet

1 Min fører! - Kampfeller!

Vi er samlet til ting i Trondheim med vår Fører slik våre forfedre også samlet seg om sin høvding når det gjaldt kampen om politiske og åndelige mål for folket og for landsdelene.

Det ligger saga over tingstedene i Trøndelag og de menn som i gammel tid møtte her var bærere av den norrøne kraft og vilje som bragte storhet og ære til riket. Vi skal mane ånden fra de gamle tingstedene fram igjen, slik at den stålsetter oss i kampen for vårt mål, det største mål nordmenn kan ha: et fritt, et sterkt, et større og rikere Norge. Slik er det i dobbelt forstand en historisk bakgrunn for det ting vi er samlet til i dag. Og dette er vårt løfte til vår Fører som vi har i vår midte:

Med kraft og med aldri sviktende vilje vil vi kjempe vår kamp for Fører, folk og fedreland.

Det er ikke første gangen Trøndelag ser så mange gjeve bygdeførere samlet til ting. Det forteller historien oss. Alt før landet var et rike hadde bygdene og landsdelene hver for seg med tingene som sin midte bygget opp sitt eget styre. Herred, fylke og bysamfunn er gamle begreper i norsk forvaltnings historie. På det som der var skapt, tømret det rettsamfunn seg opp, som søkte sin like i den europeiske samtid. Og det kan vel også sies at vi her for en del finner bakgrunnen og forutsetningen for det senere Norgesvelde.

Herred og by er som forvaltningsmessige enheter forlenet med en historisk tyngde og tradisjon så sterkt forankret i det norske folks bevissthet at de så langt fra å ha utspilt sin misjon nettopp nå igjen vil komme til å fylle en historisk oppgave. Og denne oppgave er det vi nå skal gå samlet inn for, statens embets-

og tjenestemenn, kommunenes representanter og partiets lokale tillitsmenn.

Bygdene og landsdelene har spillet en skiftende rolle i vårt lands politiske historie fra den tid vårt land var et småkongerike og opp til våre dager da
35 riksenheten atter ble truet av oppløsning. Av et slikt historisk tilbakeblikk vil en alltid lære noe. Det syner seg at jo sterkere og mer nasjonalt riksstyret var, desto sterkere sto også hver landsdel, hver bygd og by, desto rikere og større var framgangen for disse lokale samfunn.

40 Vi husker tiden som er skildret i Ibsens «Kongsemnerne», da landsdel sto mot landsdel. Ikke bare riket ble forarmet av denne borgerkrigstilstand, men framgangen stoppet også for bygd og by.

Vi husker enevoldsmaktens tid hvor forsåvidt riksenheten forvaltningsmessig
45 sett var fullkommen, men hvor riksledelsen var glidd over i hendene på en unorsk og unasjonal konge. Folkets interesse for det lokale styre tapte seg og herreder og byer glemte sin særegne historiske oppgave.

Så kom 1814. Tanken om riksenheten våknet igjen og i folket vokste fram et
50 sterkt krav om et nasjonalt riksstyre, og samtidig med denne nasjonale vokster gjennomførte herredene og byene sin kamp for å fri seg for embetsmannsveldet. Og hva grunnloven var for riket var formannskapsloven ment å skulle bli for kommunen. Men den utvikling som tok sin begynnelse for 100 år siden ble truet i og med partipolitikkens ødeleggende virkning i vårt politiske og nasjonale
55 liv. Dere kjenner alle denne utvikling. Riksstyret tapte sin styrke og nasjonale kraft og sin nasjonale vilje, og riksenheten ble atter truet med oppløsning. Oppløsningen nådde som vi vet så langt at denne epoke ble avsluttet med en regjering som var villig til å avstå en del av vårt fedreland til en fremmed makt.

60 Denne utvikling avspeilet seg også i kommunene. Styret ble vekt, følelsen av samhörighet med staten svekket og folket tapte etter hvert interessen for det kommunale styre.

Vi kjenner marerittet med gjeldsordninger og akkorder og alt det vanstyre som
65 fulgte i partipolitikkens fotspor. Og som landet ble utarmet ble også kommunene det, og ble etter hvert mer og mer prisgitt den snevreste egeninteresse og perspektivløse bygdepolitikk.

70 Men i dag er forutsetningene atter til stede for å skape et sterkt og sunt kommunestyre til gagn for bygdene, byene og landet. Vi har fått et riksstyre som har satt seg som oppgave å skape en sterk og nasjonal riksledelse og hvis mål det er å styrke riksenheten.

75 Vår Fører har gitt oss det målet for vår fremtidige politikk at den må være i pakt med tidens krav og stemme overens med vår rases behov og streben. Denne formulering av vår politikk i stat og kommune er i sin monumentale enkelhet og i sin dynamikk intet annet enn det at livet selv fanges inn og gis den nasjonale form.

80 Nasjonal gjenreising er fåfengt hvis vi ikke gjenoppliver den nordiske ånd slik vår Fører også har sagt det. Og vi vet alle at vi har en verdifull nasjonal arv, en sterk nasjonal kultur som, bragt fram i dagen, vil gi oss grunnlaget for nasjonens fornyelse.

85 Det er ikke bare det åndelige byggverk som skal tømres på norrøn grunn, men vi vil også i den praktiske forvaltning bygge videre på det av historien som er vårt eget. Slik vil også kommunene fremtidig føye seg inn som et historisk betinget og organisk ledd i det samfunn vi alle etter evne er med på å bygge opp.

90 Kreftene skal ikke lenger splittes og ødes i en gold og ufruktbar kamp som skyver hensynet til fellesskapet til side, men samles og brukes i den saks tjeneste som i dag samler oss her.

95 I hverdagens arbeid, hver time skal vi være fylt av tanken på enheten, nasjonen, vårt Norge.

Dette stiller store krav til oss alle like som den sosiale etikk, i de retningslinjer vår Fører har trukket opp, forlanger av hver enkelt av oss at vi daglig arbeider med oss selv for å kunne bli vår sak og vår Fører verdige. Ikke minst er kravet til dem som stat og parti i dag har gitt sin tillit, det være seg lensmenn, ordførere eller lagførere.

105 Når jeg nå henvender meg til lensmenn, ordførere og lagførere, vil jeg gjerne til lensmennene si at til det arbeid vi alle er gått inn for - det å styrke riksenheten - er det nødvendig for administrasjonen å sette også de største krav til dem.

110 Lensmanns-institusjonen har en 700-årig historie bak seg. En tradisjon som gir
bakgrunn, men også forplikter. Jeg vet at lensmennene selv er klar over den
krevende oppgave og det ansvar som hviler på dem som statens representanter
ute i våre bygder. Jeg er klar over at lensmennene i dag - det er mange forhold
som gjør det - har et mer krevende og anstrengende arbeid enn noensinne før.
115 Jeg er også klar over at den politiske kamp som dere fører ikke gjør oppgavene
lettere i hverdagens arbeid fordi dere foreløpig er få. Men vær sikker, dere får
følge!

Til kommunenes ledere vil jeg si: De skal være seg sitt ansvar bevisst. - De skal
være klar over den misjon kommuneforvaltningen i kraft av vår historie har og
120 de skal fremfor alt være klar over de muligheter nyordningen har skapt for våre
kommuners framgang og trivsel.

Det å bli oppnevnt som ordfører betyr ikke bare at det er skapt et tillitsforhold
mellom ham og staten, men det er også pålagt ham et ansvar som har sin
125 bakgrunn i vårt forvaltningsmessige førerprinsipp. Vår nye kommuneordning
sier at ordførerne leder kommunenes forvaltning under fullt personlig ansvar.
Dette har også gitt ordførerne muligheter for utfoldelse av evner, dyktighet og
personlig initiativ, den har gitt ham en personlig makt som bare har en grense:
Det at han tjener det gode og fellesskapet. Det er ved denne grense han møter
130 sitt ansvar. Utviklingen selv vil derfor tvinge fram den kvalitet forvaltningen
som er vårt mål.

Den setter den dyktige på den rette plass - den er personutvelgende - og fører oss
like inn til et av den grunnleggende prinsipper for nasjonalsosialismen:
135 ulikheten. Eller som det heter i vårt program: Enhver søkes stillet på den plass
hvor han best kan nytte sine evner og krefter til det heles vel.

Denne utvelgelse har gitt vår bevegelse dens styrke i dag.

140 Den aktive kamp setter ennå sterkere krav til partiets tillitsmenn. Fordi
bevegelsen Nasjonal Samling seier er Norges seier.

Det ligger nær for meg i denne forbindelse å si noen ord til lagførerne som er
den partiinstans som organisasjonsmessig står ordførerne nærmest.

145 Til tross for den administrative bundethet som ifølge sakens natur og den

historiske utvikling er i vår forvaltning i dag og til tross for den revolusjonære intensitet som på den annen side lagførerne må ha, så er likevel grunnlaget for et
150 saglig og fruktbringende samarbeid i dag tilrettelagt.

Lagføreren er faktisk den som står folket nærmest. Han har den mest umiddelbare kontakt med hva som rører seg i det. Han skal være dets våkne, sosiale og politiske samvittighet og virkeliggjøre nasjonalsosialismens innerste
155 vesen - sosial æres- og rettferdsfølelse. Det er ikke få eller små krav som her stilles til ham. Han må eie menneskekunnskap og vite vei og midler til å bringe sine impulser videre slik at de kan la seg realisere gjennom forvaltningen til gagn for det hele folk.

160 Som lagføreren virker inspirerende og fornyende på sitt felt, slik virker også partiet i sin helhet som en samlet impuls, som en våken samvittighet overfor staten og dens forvaltning slik at folkets ønsker og streben til enhver tid kan prege utviklingen.

165 Jeg nevnte kravene til lagførerne. Jeg nevnte menneskekunnskap. Jeg kan også nevne vurderingsevnen. Han vil kanskje møte medmennesker som i sine reaksjoner lar seg lede av hat, hevnfølelse og egoistiske motiver. Reaksjoner som objektivt sett ikke har sitt utspring i sosial rettferdsfølelse. Jeg nevner dette fordi en aksjon på et slikt grunnlag lett kan føre til at det må tas et skritt tilbake, og et
170 skritt tilbake, kampfeller, er alltid et tappt skritt på veien fram.

Det er mitt håp at ordførerne med dette vil være klar over lagførernes krevende og viktige oppgave og i et kameratslig samarbeid vil fremme den utvikling i kommunene som kan gjøre veien til målet kortere.

175 Og denne vei går vi alle med energi og vilje, med tro og tillit så sterk at intet kan rukke oss.

Med Fører, for folk og fedreland.

180

Kilde

185 Til Ordførere og Lensmenn - Taler av fylkesmennene Eggen og Prytz ved Trøndelagstevnet 1941, Oslo: NS

Presse og Propagandaavdeling, 1941

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/med-forer-for-folk-og-fedreland>

190

195

200

205

210

215

220